Estetica in Fotografie

Partea III - Cum sa alegi obiectivul potrivit pentru o anumita compozitie

1 - De ce este important sa vorbim despre obiective?

Alegerea obiectivului potrivit pentru o anumita imagine este o decizie importanta. Aceasta decizie urmeaza decizia anterioara privind compozitia imaginii, care la rindul ei urmeaza intentia de a fotografia un anumit subiect. Pe scurt, acesti pasi in realizarea unei imagini sint necesari si in relatie directa. Prin alegerea unui anumit obiectiv, definim modul in care dorim sa fotografiem subiectul ales. Trecem practic de la vizualizarea subiectului la creatie si pentru prima data chiar folosim aparatul foto. Sintem la un pas de a realiza imaginea!

2 - Obiectivele sint importante si chiar mai importante decit aparatul folosit.

Ce poate fi mai simplu decit sa alegi un obiectiv pentru o anumita imagine? Daca fotografiezi un peisaj panoramic, un obieciv grand-angular este cel mai util. Daca vrei sa fotografiezi un detaliu indepartat, folosesti un teleobiectiv. Cind subiectul este undeva intre aceste doua extreme, folosesti un obiectiv normal.

Deci, ce trebuie stiut mai mult decit atit despre alegerea obiectivului ? In primul rind alegerea obiectivului trebuie facuta pe baza modului in care doresti sa prezinti scena din fata ta. Cu alte cuvinte, si amintind primul articol din serie, "Cum sa vezi fotografic", obiectivul folosit trebuie sa fie in concordanta cu viziunea ta, si in al doilea rind, sa fie potrivit compozitiei dorite.

3 - Ochiul uman si ochiul aparatului.

Ochiul uman are o distanta focala fixa, echivalenta ca unghi si perspectiva cu a unui obiectiv normal de 50mm [pentru formatul de 35mm]. Unele aparate permit schimbarea obiectivelor, dar privirea umana are o distanta focala fixa. In timp ce putem sa ne concentram privirea asupra unui detaliu din unghiul de vedere, distanta focala si unghiul maxim de vizualizare ramin fixe.
Privind insa lumea prin aparat, putem modifica unghiul de vedere schimbind obiective. Unghiul de cuprindere in acest caz depinde de distanta focala a obiectivului. De aici putem trage concluzia ca echipind aparatul cu un set de obiective grand angulare, normal si tele, se poate extinde viziunea umana. Unghiul nostru de vedere devine ajustabil, marind gradul de claritate si cuprindere.
Din punct de vedere estetic, fotografia deschide posibilitati unice de reprezentare a lumii inconjuratoare. Desigur, odata cu aceasta descoperire, este posibil sa creezi folosind si alte mijloace. De exemplu, este posibil sa pictezi un subiect ca si cum l-ai fotografia cu un obiectiv grand-angular. Dar se poate argumenta ca cineva trebuie mai intii sa vada acest subiect printr-un obiectiv adecvat inainte de a-l picta.

4 - Un peisaj, trei obiective posibile

Deci care sint modurile in care putem vedea lumea diferit prin fotografiere? Pentru simplificare am impartit posibilitatile in trei tipuri principale folosind cele trei tipuri clasice de obiective: grand-angulare, normale si teleobiective.
Trecind de la un grand-angular la normal si la tele, unghiul de cuprindere
se modifica treptat, mergind de la foarte larg pina la foarte ingust. Folosind aceste obiective, atentia

privitorului se concentreaza asupra unei parti din peisaj din ce in ce mai mica.

Pentru a accentua relatia intre obiectivul folosit si peisaj, am denumit categoriile de imagine care se pot realiza "peisaj larg", "peisaj mediu" si "peisaj restrins". Decizia de a fotografia un peisaj apartine fotografului, incepind de la o cuprindere larga, pina la o decupare a unui detaliu. Desigur, anumite tipuri de peisaje sint redate mai bine intr-un anumit unghi de cuprindere, dar trebuie retinut ca orice subiect se poate fotografia in toate cele trei moduri.

5 - Peisajul larg

Obiectivele grand-angulare creeaza in general compozitiile cele mai dinamice. Aceste obiective introduc impresia de "miscare" in imagine, permitind cuprinderea obiectelor din apropiere cit si din departare in acelasi timp. Ca sa vedem clar la fel de mult ca un obiectiv grand-angular, trebuie sa intoarcem capul orizontal ori vertical. Dat fiind ca unghiul de vedere uman are un cimp redus de redare clara a imaginii, acesta nu poate fi egalat decit privind prin vizorul aparatului echipat cu un obiectiv grand-angular.

Compozitie aproape-departe

Combinatia intre un obiectiv cu unghi larg de cuprindere si claritatea data de el din plan apropiat pina la infinit [combinatie de mica deschidere a diafragmei mica si eventuala basculare a aparatului in cazul celor cu burduf], face ca acest tip de imagine sa produca in acelasi timp o incintare vizuala, cit si o problema tehnica complexa.
Intr-o imagine de acest tip, toate elementele componente trebuie bine corelate in asa fel incit imaginea finala sa fie estetic placuta. Cum in imagine exista 3 planuri principale - prim-planul, planul mediu si fundalul - toate trei trebuie sa fie suficient de interesante pentru ca imaginea totala sa fie placuta privitorului. Ai nevoie de un prim-plan interesant, aratind un obiect care este atit atractiv vizual dar si putin obisnuit. Planul mediu trebuie sa fie si el interesant pentru a nu afecta negativ imaginea in totalitate. Si bineinteles fundalul trebuie si el sa fie de exceptie, dat fiind ca privitorul va parcurge imaginea din prim-plan pina la fundal de multe ori. Multe imagini de acest tip sint incomplete si nu impresioneaza placut cind numai prim-planul este interesant. De aici concluzia ca fotograful trebuie sa trateze cu egala atentie cele trei planuri din imagine.
Cind fotografiez de exemplu Grand Canyon la apus, caut un prim-plan interesant in timpul zilei [poate o stinca deosebita, un copac interesant], si imi planific compozitia. Cind ma intorc la locul de fotografiere la apus, sper sa am norocul de a avea si ceva nori interesanti pe cer. Copacul devine prim-planul ales, canionul este planul mediu, in timp ce norii de pe cer fac fundalul interesant. Toate aceste trei elemente combinate fac o imagine interesanta.

O compozitie aproape-departe este usor de realizat cu un obiectiv grand-angular. De notat ca aceasta compozitie este posibila si cu celelalte 2 tipuri de obiective. Dar compozitiile respective nu vor avea acelasi grad de dinamism. In aceste cazuri pentru a mentine claritatea in imagine trebuie ca obiectele din prim-plan sa fie prea departate. Acest fenomen va rezulta in imagine intr-o aparenta compresie a elementelor, ceea ce va duce la o imagine statica. Compresia este rezultatul unghiului mai ingust de cuprindere in cazul obiectivelor normale ori tele. Vezi mai jos exercitiul pe care il sugerez pentru a verifica acest fenomen.

Obiectivele grand-angulare pot fi folosite si la includerea unei portiuni largi din cer. In acest caz, relatia

aproape-departe poate fi alterata, dat fiind ca se elimina prim-planul si probabil planul mediu din compozitie. Aceste obiective sint adecvate si la fotografierea de obiecte curbate, ori circulare. In concluzie, acest tip de obiective exagereaza perspectiva naturala asa cum este perceputa de privirea umana, producind imagini cu elemente suplimentare pe care in mod normal nu le putem cuprinde in ungiul nostru de vedere. La fel, imaginile realizate cu teleobiective ne prezinta detalii si elemente din departare pe care ochiul nostru nu le poate distinge cu claritate.

Cerul in imagine

Personal includ cerul intotdeauna in peisajele pe care le fotografiez. Chiar daca este o mica portiune la partea superioara a cadrului. Daca doresc sa includ numai o portiune mica de cer in cadru, de obicei folosesc un obiectiv normal ori tele.

Apus la Squaw Creek Ruin, Arizona.

In aceste exemplu, o scena calma si oarecum banala, este energizata de folosirea unui obiectiv grand-angular pe un aparat de format mare [4x5"]. Scena nu are elemente dominante, ba chiar as spune ca elementele sint neseparate fizic, producind o senzatie de neclaritate. Folosirea acestui obiectiv insa mi-a permis sa introduc dinamism in imagine spre deosebire
de cazul in care as fi fotografiat subiectul cu un obiectiv normal. Elementele din prim-plan sint exagerat de mari si folosirea peretelui de roci in forma de Y conduce privirea spre adincul imaginii si fundalul imaginii. In final, cerul ocupa un spatiu redus dar completeaza senzatia de spatiu in imagine.

Elementele din imagine care in mod normal apar ca suprapuse, sint distantate si exagerate la cele doua extremitati ale imaginii, prim-planul fiind marit, iar fundalul fiind micsorat.

6 - Peisajul mediu

Un obiectiv normal are o distanta focala care da un unghi de cuprindere aproximativ egal cu cel al ochiului uman. Cu alte cuvinte, privind printr-un astfel de obiectiv, o sa vedem clar cam acelasi spatiu pe care il vedem si cu ochiul liber. Distanta focala normala pentru orice tip de film ori senzor de imagine, este egala cu diagonala suportului de imagine. Pentru formatul 35mm, distanta focala normala este de 50mm, pentru formatul mediu 6x6, focala normala este de 80mm, s.a.m.d. Pentru multi fotografi un obiectiv normal este considerat "plictisitor". De ce sa realizezi imagini pe care poti sa le vezi cu ochiul liber la fel de bine? Hai sa folosim un grand-angular ori un super teleobiectiv!

Sint oarecum de acord cu acest concept si pot spune ca obiectivul meu normal nu este prea folosit. Dar nu pot spune ca nu il folosesc niciodata! In definitiv nu e nimic rau sa arati altora imagini asa cum poate oricine sa le vada. Si daca subiectul fotografiat este plictisitor, o sa se vada la fel si prin obiectiv. Este gresit sa se creada ca putem realiza imagini interesante numai prin folosirea de grand-angulare ori teleobiective. Daca rezulta imagini interesante insa, este si meritul acestor obiective. Dar cum se intimpla cu orice "noutate", ea va fi repede banalizata.

Un fotograf cu experienta este capabil sa creeze imagini interesante cu o varietate de obiective. In mod similar, un fotograf bun poate crea imagini bune si cu obiective normale. Observarea, compozitia, lumina, stilul personal, sint independente de echipamentul la dispozitie. Daca nu putem poseda acest echipament in orice situatie, putem insa controla viziunea noastra.

Ce este mai important in aceasta discutie este faptul ca un obiectiv normal ne ajuta sa cream ceea ce numesc "peisaj mediu". Aceste imagini se incadreaza intre peisajul larg si peisajul restrins. Cum unghiul de cuprindere al obiectivelor grand-angulare nu este intotdeauna de dorit, o imagine care este mai putin dinamica, mai putin exagerata ca perspectiva, se poate realiza cu un obiectiv normal. Folosirea unui obiectiv normal poate duce la scoaterea in evidenta a unor detalii care se pierd in unghiul larg de cuprindere al unui grand-angular. In loc sa ne distribuim atentia asupra "totului", ne concen- tram asupra unor parti din "tot".

Echilibrul

Obiectivele normale exceleaza la crearea impresiei de echilibru in imagine. Ele redau subiectul intr-un mod care pare "adevarat" privirii umane. Nu avem in general probleme de intelegere a acestor imagini pentru ca sintem acomodati cu unghiul de cuprindere al acestor obiective. Este in definitiv acelasi unghi cu cel a privirii noastre, cea cu care traim si interactionam cu lumea inconjuratoare.

Din aceasta cauza, oricind vrem sa redam un subiect fara a crea o impresie exagerata, fara sa obligam privitorul sa se gindeasca cum a fost realizata o imagine, ori fara sa atragem atentia asupra unui obiectiv specific intrebuintat, un obiectiv normal este foarte util.
Acest tip de obiectiv va da o impresie naturala imaginilor pentru ca unghiul lor de cuprindere este acelasi cu al ochilor nostri. Aceeasi impresie o vor avea si privitorii care se vor concentra asupra subiectului si mai putin asupra modului de realizare a imaginii.

Canionul Chelly la rasarit, Arizona. Linhof 4x5, obiectiv de 75mm

Canionul Chelly la rasarit, Arizona. Linhof 4x5, obiectiv de 150mm

Aceste doua imagini realizate la citeva secunde una de alta in timp ce soarele rasarea deasupra canionului, arata clar diferenta intre un grand-angular si un obiectiv normal. Obiectivul grand-angular arata maretia canionului, accentuind curbura vaii in jurul peretilor canionului. Obiectivul normal reda

cadrul intr-un mod mai intim si linistit, fara a scoate in evidenta toate elementele din peisaj. Desi cerul este vizibil in imagine, spatiul ocupat de el este redus comparativ cu al imaginii precedente.

Cerul

Capitol Gorge, Capitol Reef National Park, Utah. Linhof 4x5, obiectiv de 150mm

Peisajul mediu poate ori nu sa arate cerul. In imaginea de mai sus insa nu am vrut sa incadrez cerul care nu ar fi adaugat nimic la cadrul respectiv. Din contra, daca as fi inclus cerul, stralucirea acestuia ar fi fost in afara scarii dinamice de culoare a filmului si ar fi introdus suprafete albe ori foarte supraexpuse comparativ cu restul cadrului.

Aceasta imagine este un exemplu perfect pentru un peisaj mediu. Nu este prea larg, nici prea restrins. Obiectivul normal mi-a dat libertatea de a sta la o anumita distanta de stinci si in acelasi timp sa pot sa le redau la o marime acceptabila. Un obiectiv grand-angular m-ar fi obligat sa vin mai aproape de subiect si ar fi facut ca dimensiunile stincilor sa fie exagerate in imagine. Incadrarea oferita de obiectivul normal ofera echilibru in imagine, dind impresia de liniste din cadru.

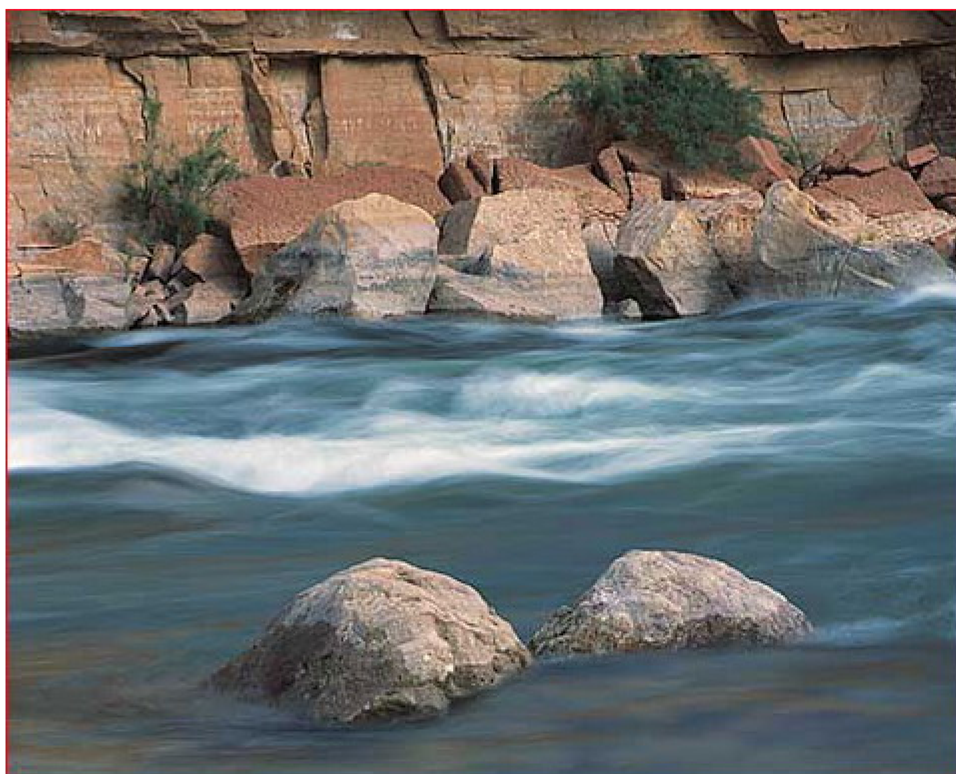
7 - Peisajul restrins

A treia categorie de peisaje este prin definitie cea continand elemente izolate din peisaj, elemente care pot fi usor trecute cu vederea cind privim scena in ansamblu. Obiectivele grand-angulare redau peisajul

in mod surprinzator, aratind mult mai mult decit putem noi vedea cu ochii proprii. Teleobiectivele ne surprind insa prin redarea multor detalii din peisaj, pe care din nou nu putem sa le vedem singuri. Detaliile obiectelor din departare pe care nu le putem vedea sint redate cu absoluta claritate de aceste obiective. Aceste imagini ne dezvaluie secretele peisajului si ne fac sa gindim la ce alte lucruri sint ascunse in el.

Cerul

Peisajul restrins nu include cerul decit in rare cazuri. Peisajul in acest caz este introspectiv, si excluderea cerului elimina unul dintre elementele cele mai dramatice din peisaj, privitorul neavind un element ajutator in evaluarea obiectelor din cadru ca marime sau adincime. Elimina cerul dintr-un peisaj la Grand Canyon si privitorul nu va putea evalua adincimea canionului. Deasemenea, eliminarea cerului in acest caz, da nesiguranta in cadru, nestiind daca elementele din cadru sint verticale ori inclinate. Pentru a compensa aceasta lipsa, e nevoie de un alt obiect in cadru care sa dea echi- libru imaginii. In exemplul de mai jos, marginea departata a riului separa apa de roci, si joaca rolul unui orizont vizual. Aceasta linie de despartire are rolul de a echilibra imaginea.

Paria Riffle, Lees Ferry, Arizona. Linhof 4x5, obiectiv de 400mm

Din cauza ca obiectivele tele ne arata detalii pe care nu putem sa le vedem cu ochiul liber, ce vedem intr-un peisaj restrins deseori apare scos din context. Privim acum la bucati din tot. Aceasta lipsa de context ne ajuta sa ne detasam de realitatea comuna. In realitate cerul este intotdeauna prezent. Si in acelasi timp nu putem distinge detaliile din departare in mod clar. Toate aceste impresii creaza un sentiment de "altceva", un sentiment care face o fotografie sa fie iesita din comun.

8 - Ce obiectiv trebuie sa iau cu mine?

Una dintre intrebarile cel mai des primite de la participantii la atelierele mele este "Ce obiectiv sa iau cu mine"? Este o intrebare importanta daca consideri greutatea si dimensiunile mari ale unor obiective.

Cum fac eu:
Fotografia de peisaj impune un anumit nivel de exercitiu. Stim ca o sa avem de umblat pe jos cu tot echipamentul necesar. Sa cari mai multe obiective decit iti trebuie o sa faca aceste plimbari mai obositoare si mai putin placute. In prezent am 6 obiective pentru aparatul meu de 4x5": 47mm, 75mm, 90mm, 150mm, 210mm si 300mm. Cu aceste obiective pot sa acopar majoritatea subiectelor mele. La formatul de 35mm aceasta selectie ar fi aproximativ: 18mm, 24mm, 35mm, 50mm, 75mm si 135mm. Teleobiectivele nu sint practice si nici usor de procurat pentru formatul mare. Cel mai lung tele pentru 4x5"
este in jur de 500-600mm iar la aceste focale stabilitatea si greutatea devin impedimente serioase. Daca as lucra cu 35mm, as adauga unul ori poate doua teleobiective sau un zoom 200-400mm.

Citeodata am nevoie sa reduc echipamentul pe care il iau cu mine la esential. Poate din cauza unei accesari dificile a subiectului ori a unui zbor, prefer sa iau cu mine numai 3 obiective: 75mm, 150mm si 210mm. Din cauza ca obiectivul de 150mm nu adauga nimic la forma aparatului Linhof cind este pliat, acesta ramine mereu in trusa pentru deplasare. Daca ar fi sa iau numai un obiectiv, 210mm ar sta acasa, dar nu pot sa ma lispesc de grand-angular!

Calitatea imaginilor produse nu depinde direct de numarul de obiective pe care le ai in trusa. Desigur, nu poti realiza o imagine larga cu un teleobiectiv. Dar, daca esti un fotograf cu experienta, cunosti cum sa creezi o imagine de calitate cu uneltele la dispozitie. Daca simti nevoia sa-ti perfectionezi tehnica, iata citeva exercitii mai jos.

9 - Exercitii practice

Un turist care viziteaza New York-ul intreaba: Cum ajung la Carnegie Hall? Cineva ii raspunde: practica, practica, practica.
Iata citeva exercitii care o sa te ajute sa ajungi acolo unde vrei. Aceste exercitii sint destinate sa te ajute sa-ti dezvolti cunostintele despre obiective si sa te familiarizezi cu ce poate fiecare obiectiv sa faca:

A. Fotografiaza acelasi cadru fara sa muti trepiedul cu toate obiectivele din arsenalul propriu. Unele imagini nu o sa fie prea interesante deoarece subiectul poate nu va fi potrivit pentru un obiectiv specific. Oricum, incearca. Filmul este ieftin, iar daca fotografiezi digital, nu te va costa aproape nimic. Apoi compara imaginile, cautind posibilitati noi de compozitie. De exemplu, probabil vei descoperi ca daca nu ai fi facut acest exercitiu nu te-ai fi gindit sa folosesti un anumit obiectiv pentru acest subiect.

B. Mergi intr-un loc pe care il cunosti bine si iti place. Ia cu tine numai 1 obiectiv, oricare ar fi acesta. Nu intrebuinta insa un zoom, deoarece va fi tentant sa iesi din cadrul exercitiului propus. John Sexton a folosit un singur obiectiv de 210mm pe un aparat de 4x5" citiva ani cind a inceput sa fotografieze. Este clar ca atunci cind si-a permis sa cumpere un al doilea obiectiv, stia foarte bine ce poate face obiectivul de 210mm. Acelasi mod de lucru poate fi abordat cu orice obiectiv.

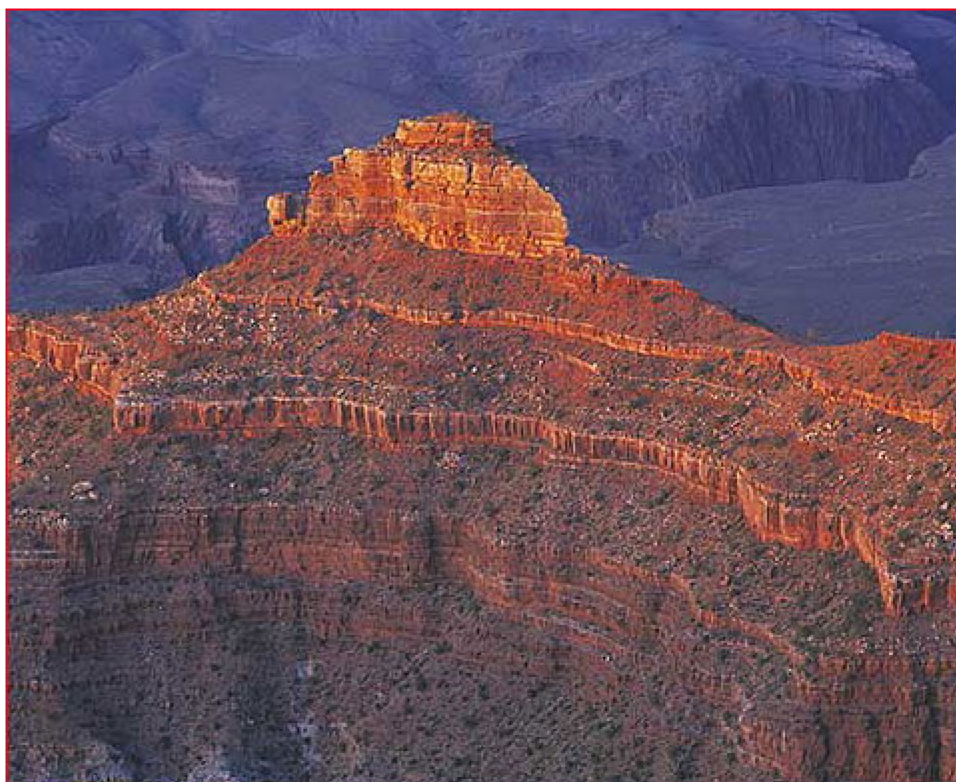
C. Fotografiaza acelasi subiect fara sa misti aparatul, cu un obiectiv grand-angular si cu un tele. Cind te intorci acasa, decupeaza si mareste imaginea realizata cu grand-angularul in asa fel incit sa aiba aceeasi compozitie ca imaginea realizata cu teleobiectivul. Compara cele 2 imagini.
O sa observi multe deosebiri intre compozitii si comprimarea planurilor din cadru.
Teleobiectivele nu comprima peisajul mai mult decit grand-angularele. Perspectiva creata de teleobiectiv este aceeasi cu a unui grand-angular, ex- ceptia fiind ca numai o mica portiune din cadrul cuprins de grand-angular este vizibil in imaginea realizata de tele. Elementele din departare sint "comprimate" natural pentru ca in timp ce elementele sint mai departate si mai mici, ele apar ca fiind

mai apropiate intre ele. Acest efect este cauzat de perspectiva si nu de obiective. Teoretic, avind posibilitatea de a realiza imagini de o anumita rezolutie, putem folosi numai un grand-angular pentru a decupa ulterior numai portiunea care ne intereseaza din subiect. In practica insa, data fiind rezolutia limitata a filmelor si a senzorilor digitali, acest lucru nu este practic.

Exemplu:
Cele trei imagini de mai jos prezinta acelasi subiect. Am folosit un obiectiv de 75mm din care am decupat portiunea centrala in mod asemanator cu imaginea realizata cu un obiectiv de 300mm. Dupa cum se observa cele 2 imagini sint identice compozitional si in ce priveste "comprimarea" elementelor din cadru. Rezolutia si granulatia sint mai bune in imaginea realizata cu teleobiectivul pentru ca nu a trebuit sa maresc imaginea finala. Stincile sint mai rosii in imaginea realizata cu tele-ul pentru ca e surprinsa un pic mai tirziu decit cea facuta cu grand-angularul.

"O'Neil Butte Cropped." Linhof 4x5, obiectiv de 75mm (decupaj din imaginea originala)

"O'Neil Butte Telephoto." Linhof 4x5, obiectiv de 300mm

"Apus la Yavapai Point." Linhof 4x5, 75mm lens

10 - Concluzie

Fotografia de peisaj este foarte placuta: sintem in mijlocul naturii incercind sa ne exprimam

sentimentele fata de peisajul din fata noastra. Mergem in locuri frumoase, descoperim si exploram aceste locuri cu un ochi de artist si incercam sa producem imagini care transmit ce am vazut in timp ce eram acolo. Ce perspectiva placuta sa arati si altora rezultatele creatiei personale!

Unele peisaje cum ar fi cele din sud-vestul Americii produc reactii puternice. Scene pastorale cum se gasesc in Franta si Italia, produc reactii mai subtile, mai linistite si sint mai bine redate intr-o maniera poetica. Dar cum realizezi toate acestea, cind nu ai la dispozitie decit un aparat si film, care nu sint suficient de flexibile ca o proza ori nu pot prezenta variatii infinite de culoare, textura si forme ca in pictura ori desen? Unul dintre modurile cele mai puternice de a exprima sentimentele personale se reduce la alegerea judicioasa a obiectivelor.

Pentru diversitate maxima in lucrari, si pentru a varia tipul de imagini realizate, recomand sa incerci toate cele trei tipuri de obiective descrise. Aceasta, combinata cu diverse compozitii discutate in capitolul anterior, vor rezulta intr-o colectie de imagini de peisaj diverse si cu deosebit impact vizual.